UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

22 päivänä helmikuuta 2018 *

Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen – Direktiivi 91/271/ETY – Yhdyskuntajätevesien käsittely – Unionin tuomioistuimen tuomio, jossa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen todetaan – Täytäntöönpanon laiminlyönti – SEUT 260 artiklan 2 kohta – Rahamääräiset seuraamukset – Kiinteämääräinen hyvitys – Uhkasakko

Asiassa C-328/16,

jossa on kyse SEUT 260 artiklan 2 kohtaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 10.6.2016,

Euroopan komissio, asiamiehinään G. Zavvos, E. Manhaeve ja D. Triantafyllou, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Helleenien tasavalta, asiamiehenään E. Skandalou, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen, (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby ja M. Vilaras,

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Schiano,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 22.6.2017 pidetyssä istunnossa esitetyn,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan komissio vaatii kanteellaan unionin tuomioistuinta

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

– toteamaan, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut SEUT 260 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut kaikkia 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä

– velvoittamaan Helleenien tasavallan maksamaan komissiolle ehdotettu uhkasakko, jonka suuruus on 34 974 euroa kultakin päivältä, jolla 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) täytäntöönpano viivästyy, siitä päivästä lukien, jolloin nyt käsiteltävässä asiassa annetaan tuomio, siihen päivään asti, jona 24.6.2004 annettu tuomio komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) on pantu täysimääräisesti täytäntöön

– velvoittamaan Helleenien tasavallan suorittamaan komissiolle kiinteämääräisen hyvityksen, jonka määrä on 3 828 euroa kultakin päivältä 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) julistamispäivästä siihen päivään, jolloin nyt käsiteltävässä asiassa annetaan tuomio, tai siihen päivään, jolloin 24.6.2004 annettu tuomio komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) pannaan täytäntöön, jos se tapahtuu aiemmin, ja

– velvoittamaan Helleenien tasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Yhdyskuntajätevesien käsittelystä 21.5.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/271/ETY (EYVL 1991, L 135, s. 40), sellaisena kuin se on muutettuna 27.2.1998 annetulla komission direktiivillä 98/15/EY (EYVL 1998, L 67, s. 29) (jäljempänä direktiivi 91/271), 1 artiklan mukaan direktiivi koskee yhdyskuntajätevesien keräilyä, käsittelyä ja vesistöön johtamista sekä tiettyjen teollisuudenalojen jätevesien käsittelyä ja vesistöön johtamista. Sen tarkoituksena on suojella ympäristöä yhdyskuntajätevesien johtamisesta vesistöön aiheutuvilta haitoilta.

3 Direktiivin 2 artiklan 1 alakohdassa ”yhdyskuntajätevesi” määritellään siten, että sillä tarkoitetaan ”talousjätevettä tai talous- ja teollisuusjäteveden ja/tai huleveden seosta”. Samaisen artiklan 4 alakohdassa määritellään lisäksi ”taajama” siten, että sillä tarkoitetaan aluetta, jossa on niin tiheä asutus ja/tai niin runsaasti yritystoimintaa, että jätevedet on viemäröitävä ja johdettava jätevedenpuhdistamoon tai purkupaikkaan, ja 6 alakohdassa asukasvastineluku (jäljempänä avl) siten, että sillä tarkoitetaan ”sellaista orgaanista biologisesti hajoavaa kuormitusta, jonka viiden vuorokauden biokemiallinen hapenkulutus (BOD5) on 60 grammaa happea vuorokaudessa”. Saman artiklan 8 alakohdassa määritellään ”biologinen käsittely” siten, että sillä tarkoitetaan ”yhdyskuntajätevesien käsittelyä menetelmällä, jossa on yleensä biologisessa käsittelyssä jälkiselkeytys, tai muuta menetelmää, joka täyttää liitteen I taulukossa 1 esitetyt vaatimukset”.

4 Saman direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että [kaikissa taajamissa on] jätevesien viemäröintijärjestelmä – –

Jos yhdyskuntajätevedet johdetaan vesistöihin, joita pidetään 5 artiklassa määriteltyinä ’haavoittumiselle alttiina alueina’, jäsenvaltioiden on huolehdittava, että viemäröintijärjestelmä on käytössä 31 päivään joulukuuta 1998 mennessä taajamissa, joiden avl on suurempi kuin 10 000.

Jos keräysjärjestelmän rakentaminen ei ole perusteltua, joko siksi, ettei siitä olisi hyötyä ympäristölle, tai erittäin korkeiden kustannusten takia, on käytettävä erillisjärjestelmiä tai muita asianmukaisia järjestelmiä, joilla saavutetaan yhtä hyvä ympäristönsuojelun taso.”

5 Yhdyskuntajätevesiin sovellettavat yleiset säännöt ovat direktiivin 91/271 4 artiklassa, jonka 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että viemäröidyt yhdyskuntajätevedet on ennen vesistöön johtamista käsiteltävä biologisesti tai vastaavalla tavalla seuraavasti:

– 31 päivään joulukuuta 2000 mennessä purkupaikasta riippumatta taajamissa, joiden avl on suurempi kuin 15 000;

– –”

6 Direktiivin 91/271 5 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on 2 kohdan soveltamiseksi määriteltävä 31 päivään joulukuuta 1993 mennessä haavoittumiselle alttiit alueet liitteessä II vahvistettujen arviointiperusteiden mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden on huolehdittava, että kaikki viemäröidyt yli 10 000 avl:n taajamien jätevedet on käsiteltävä ennen niiden johtamista haavoittumiselle alttiisiin vesistöihin 4 artiklassa säädettyä tehokkaammin viimeistään 31 päivästä joulukuuta 1998 alkaen.”

Tuomio 24.6.2004, komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385)

7 Unionin tuomioistuin totesi 24.6.2004 antamassaan tuomiossa komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385), että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut direktiivin 91/271 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja 5 artiklan 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut tarvittavia toimia Thriasio Pedion alueen yhdyskuntajätevesien viemäröintijärjestelmän rakentamiseksi ja koska se ei ole huolehtinut siitä, että kyseisen alueen yhdyskuntajätevedet käsitellään biologista käsittelyä tehokkaammin ennen niiden johtamista Eleusisin lahden haavoittumiselle alttiille alueelle.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely ja asian käsittely unionin tuomioistuimessa

8 Valvoessaan 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) täytäntöönpanoa komission yksiköt pyysivät Kreikan viranomaisilta 6.8.2004 päivätyllä kirjeellä tietoja toimenpiteistä, jotka oli toteutettu kyseisen tuomion täytäntöönpanemiseksi.

9 Kreikan viranomaiset toimittivat komissiolle 14.6.2005 kirjeen, joka sisälsi aikataulun kyseisen tuomion noudattamiseksi tarpeellisten töiden toteuttamisesta. Aikataulun mukaan Thriasio Pedion alueen yhdyskuntajätevesien keräysjärjestelmä otettaisiin käyttöön 20.6.2009.

10 Komissio ilmoitti 10.4.2006 päivätyllä virallisella huomautuksella Kreikan viranomaisille, että 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) noudattamisen edellyttämiä vaatimuksia ei ollut vielä täytetty.

11 Useissa vastauksena lähettämissään kirjeissä Kreikan viranomaiset korostivat määräpäivää 31.12.2009, joka vahvistettiin komission päätöksissä, joilla hyväksyttiin koheesiorahaston yhteisrahoitus hankkeille, joilla oli tarkoitus varmistaa edellä mainittu tuomion noudattaminen. Erityisesti 29.6.2006 päivätyssä vastauksessaan Kreikan viranomaiset vahvistivat, että tätä määräaikaa noudatettaisiin todetuista viivästyksistä huolimatta. Kreikan viranomaiset ilmoittivat komissiolle lisäksi, että välitoimihakemus, joka mainittujen viranomaisten tässä yhteydessä järjestämän tarjouskilpailun tuloksesta oli tehty, saattoi johtaa viivytyksiin.

12 Helleenien tasavalta katsoi, että 24.6.2004 annettu tuomio komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) piti panna täytäntöön toteuttamalla eri hankkeita:

– yhdyskuntajätevesien käsittelykeskuksen (jäljempänä jätevedenpuhdistamo) perustaminen

– pääviemäröintijärjestelmän rakentaminen yhdyskuntajätevesiverkostoa varten (jäljempänä perusverkosto)

– putkiston rakentaminen yhdyskuntajätevesiverkostoa varten (jäljempänä biologisen käsittelyn verkosto)

– Thriasio Pedion alueen asuintalojen ja teollisuuslaitosten ja erityisesti Aspropyrgosin, Elefsínan, Mandran ja Magoulan taajamien liittäminen yhdyskuntajätevesiverkostoon (jäljempänä jälkikäsittelyverkosto).

13 Myöhemmissä vastauksissaan Kreikan viranomaiset ilmoittivat komissiolle, että perusverkoston rakennustyöt olivat myöhässä teknisten vaikeuksien johdosta ja että biologisen käsittelyn verkoston rakennustyöt olivat viivästyneet Symvoulio tis Epikrateiasissa (ylin hallintotuomioistuin, Kreikka) nostetun kanteen johdosta.

14 Kreikan viranomaiset vetosivat eräisiin oikeudellisiin ja teknisiin vaikeuksiin, jotka olivat hidastaneet tuomion noudattamisen edellyttämien töiden edistymistä, ja pyysivät pidennystä töitä koskevissa yhteisrahoituspäätöksissä asetettuun määräaikaan. Ne liittivät pyyntöönsä näiden töiden valmistumisesta uuden aikataulun. Tämän aikataulun mukaan perusverkoston ja jätevedenpuhdistamon rakennustyöt olisivat valmiita 31.7.2010 ja biologisen käsittelyn verkoston rakennustyöt 1.8.2010.

15 Komissio osoitti Helleenien tasavallalle perustellun lausunnon 2.2.2009 ja täydentävän virallisen huomautuksen 7.5.2010.

16 Kreikan viranomaiset ilmoittivat komissiolle tilanteen kehittymisestä heinäkuun 2010 ja helmikuun 2015 välisenä aikana useilla kirjeillä ja pitämiensä tapaamisten yhteydessä.

17 Kreikan viranomaiset ilmoittivat komissiolle 27.11.2012 päivätyllä kirjeellä, että jätevedenpuhdistamo oli ollut koekäytössä 27.7.2012 alkaen ja varsinaisessa käytössä 27.11.2012 alkaen. Biologisen käsittelyn verkosto ja jälkikäsittelyverkosto sen sijaan eivät olleet vielä valmiita, vaikka näistä ensin mainittu oli saatu lähes päätökseen, lukuun ottamatta sitä osaa, joka palveli Kato Elefsínan aluetta Elefsínan taajamassa.

18 Kreikan viranomaiset ilmoittivat komissiolle maaliskuun 2013 ja elokuun 2015 välisenä aikana jälkikäsittelyverkoston osalta säännöllisesti, että kansallisten vaikeuksien vuoksi yhdyskuntajätevesien keräysaste ei ollut vielä tyydyttävällä tasolla, koska niistä kerättiin ainoastaan 28 prosenttia.

19 Komissio katsoo, että nyt käsiteltävän kanteen vireillepanohetkellä – huolimatta siitä, että 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) antamisesta oli kulunut jo 12 vuotta – Helleenien tasavalta ei vieläkään ole pannut kyseistä tuomiota täysimääräisesti täytäntöön.

20 Komissio ei myöskään ole saanut toimivaltaisilta kansallisilta viranomaisilta mitään luotettavaa aikataulua, jonka perusteella voitaisiin arvioida ajankohtaa, josta alkaen todellista edistystä voisi olla odotettavissa. Jälkikäsittelyverkoston lisäksi myöskään biologisen käsittelyn verkosto ja erityisesti sen osa, joka palveli Kato Elefsínan aluetta Elefsínan taajamassa, ei ollut valmis. Komission mukaan Helleenien tasavallan väittämiä arkeologisia löydöksiä ei voitu pitää sellaisena pakottavana esteenä, joka oikeuttaisi töiden valmistumisen myöhästymisen tällä tavoin.

21 Komissio huomauttaa, että lukuun ottamatta Kreikan viranomaisten 27.11.2012 päivättyä vastausta se ei ole saanut mitään tietoja, joilla osoitetaan, että kerätyille yhdyskuntajätevesille on suoritettu biologista käsittelyä tehokkaampi käsittely. Biologisen käsittelyn riittävyyden osoittamiseksi Kreikan viranomaisten olisi kuitenkin pitänyt näyttää toteen jätevedenpuhdistamon asianmukainen toiminta 12 kuukauden ajanjaksolla direktiivin 91/271 liitteessä I olevan D kohdan mukaisesti otettujen sellaisten näytteiden avulla, joista ilmenee direktiivin vaatimusten mukainen BOD5:n ja COD:n prosentuaalinen aleneminen biologisessa käsittelyssä, ja jälkikäsittelyn osalta typen riittävä prosentuaalinen aleneminen mainitun direktiivin liitteessä I olevan taulukon 2 mukaisesti.

22 Näissä olosuhteissa komissio katsoi, että 24.6.2004 annettua tuomiota komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) ei edelleenkään noudatettu, ja näin se nosti nyt käsiteltävän kanteen.

Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen

Asianosaisten lausumat

23 Komissio huomauttaa, että Helleenien tasavallan piti toteuttaa viimeistään 31.12.1998 mennessä toimenpiteet, jotka olivat tarpeen, jotta Thriasio Pedion alueen yhdyskuntajätevedet kerätään ja käsitellään direktiivin 91/271 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti ennen niiden johtamista Eleusisin lahden haavoittumiselle alttiille alueelle.

24 Vastineessaan Helleenien tasavalta väittää, että 24.6.2004 annettu tuomio komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) on pantu täytäntöön ja että komission kanne on näin ollen perusteeton.

25 Mainittu jäsenvaltio väittää, että kyseessä olevan alueen yhdyskuntajätevesien käsittely oli tarkoitus toteuttaa rakentamalla jätevedenpuhdistamo ja perusverkosto, biologinen verkosto ja jälkikäsittelyverkosto.

26 Jätevedenpuhdistamon sekä perusverkoston ja biologisen verkoston rakentaminen on sen mukaan aloitettu ennen kuin nostettiin kanne, jonka johdosta annettiin 24.6.2004 tuomio komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385).

27 Kreikan viranomaiset ovat toimittaneet komissiolle näiden töiden yhteisrahoituksesta hakemukset, jotka komissio hyväksyi joulukuussa 2004.

28 Helleenien tasavalta huomauttaa, että paikallisen väestön reaktiot ja kanteiden nostaminen tuomioistuimissa on aiheuttanut huomattavaa viivästystä jätevedenpuhdistamon rakennustöissä.

29 Mainittu puhdistamo valmistui lopulta 7.4.2011, ja se saatiin toimintaan koekäytön jälkeen vasta 27.11.2012 lähtien.

30 Kreikan tasavalta toteaa, että jätevedenpuhdistamon toiminnan kattavamman seuraamisen varmistamiseksi edustavia näytteitä otetaan puhdistamolle saapuvista ja sieltä poistuvista yhdyskuntajätevesistä. Sen mukaan saadut tulokset osoittavat, että näille vesille on suoritettu biologista käsittelyä tehokkaampi käsittely. Mainittu jäsenvaltio on esittänyt tältä osin unionin tuomioistuimelle ajanjaksolta 27.11.2012–28.7.2016 tiedot, jotka sen mukaan osoittavat, että vesien käsittely on direktiivin 91/271 vaatimusten mukainen.

31 Perusverkostosta Helleenien tasavalta väittää, että vaikka pääviemärit on rakennettu, arkeologiset kaivaukset ja löydökset sekä erinäiset tekniset ongelmat ovat viivästyttäneet kyseisen verkoston rakentamista Elefsínan taajaman alueella.

32 Helleenien tasavalta väittää biologisen käsittelyn verkostosta lisäksi, että kanteet, tekniset ongelmat, epäedulliset hydrogeologiset olosuhteet ja arkeologiset kaivaukset ja löydökset ovat viivästyttäneet huomattavasti tämän verkoston eräiden osien rakentamista ja estäneet eräiden verkoston osien rakentamisen. Tämän johdosta biologisen käsittelyn verkosto on täysin valmis lukuun ottamatta Elefsínan taajamassa Kato Elefsínan alueella sijaitsevaa osaa, ja täten verkostolla voidaan kattaa 95 prosenttia Thriasio Pedion alueen avl:sta.

33 Helleenien tasavalta kuitenkin täsmentää, että Kato Elefsínan alueelta peräisin olevien jätevesien käsittely hoidetaan tällä hetkellä Metamorfosin jätevedenpuhdistamossa ja että täten pintavesiin ei johdeta mitään jätevesiä.

34 Lopuksi se toteaa, että avl:na laskettu jälkikäsittelyverkostoon tehtyjen liittymien riittämätön määrä on yhteydessä siihen, että liittymän kustannuksista vastaa kiinteistön omistaja valtion avustuksella, koska talouskriisin johdosta mainittu jäsenvaltio ei kykene rahoittamaan näitä liittymiä ilman asukkaiden osallistumista. Mainitut asukkaat eivät kuitenkaan kykene rahoittamaan näitä liittymiä vedenpuhdistusverkostoon.

35 Näissä olosuhteissa jälkikäsittelyverkoston liittymien määrä on 45 prosenttia Thriasio Pedion alueen avl:sta.

36 Helleenien tasavalta täsmentää kuitenkin, että yhdyskuntajätevedet kotitalouksista, joilla ei ole liittymää, kerätään jätevesisäiliöihin ja sakokaivoihin ja kuljetetaan sen jälkeen säiliöautoilla läheisiin jätevedenpuhdistamoihin käsiteltäväksi.

37 Komissio toteaa vastauskirjelmässään, että Helleenien tasavalta itse myöntää, että biologisen käsittelyn verkosto ja jälkikäsittelyverkosto eivät ole vielä valmiita.

38 Se uudistaa väitteensä ja toteaa edelleen, että Helleenien tasavalta ei vielä noudata 24.6.2004 annettua tuomiota komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385).

39 Komissio huomauttaa, että kyseinen jäsenvaltio on ilmoittanut viimeinkin vastinekirjelmässään vaadittujen näytteiden tulokset. Komissio myöntää tästä seikasta, että nämä tulokset osoittavat, että jätevedenpuhdistamo toimii asianmukaisesti ja että kaikki tällä hetkellä kerättävät yhdyskuntajätevedet käsitellään direktiivin 91/271 vaatimusten mukaisesti.

40 Se muistuttaa kuitenkin biologisen käsittelyn verkostosta, että Helleenien tasavalta itse myöntää, että sen rakennustyöt on tarpeen saattaa päätökseen. Suunnitelluista 198 kilometristä putkistoa valmiina on ainoastaan 184 kilometriä, ja Elefsínan taajamassa Kato Elefsínan alueella oleva putkisto puuttuu.

41 Helleenien tasavallan vastinekirjelmässään esittämien seikkojen perusteella komissio myöntää jälkikäsittelyverkostosta, että 45 prosenttia Thriasio Pedion alueen avl:sta on liittynyt verkostoon, ja täten kyseisellä järjestelmällä kerätyt yhdyskuntajätevedet käsitellään riittävällä tavalla.

42 Helleenien tasavalta ei komission mukaan ole kuitenkaan edelleenkään osoittanut, että mainitun alueen jäljellä olevat 55 prosenttia avl:sta on liitetty käsittelyä varten direktiivin 91/271 mukaisesti. Lukuun ottamatta tietoja Metamorfosin jätevedenpuhdistamosta, joka vastaanottaa ainoastaan 5 prosenttia avl:na ilmaistusta kuormituksesta, mainittu jäsenvaltio ei esitä mitään seikkaa, jolla voitaisiin osoittaa, että sen käyttöön ottama tilapäinen järjestelmä toimii asianmukaisesti edes väliaikaisesti.

43 Komissio toteaa, että vaikka Helleenien tasavalta osoittaisi, että järjestelmä toimii asianmukaisesti, tämä seikka muodostaisi ainoastaan lieventävän asianhaaran, eikä se merkitsisi 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) noudattamista.

44 Vastauksessaan Helleenien tasavalta väittää edelleen, että 24.6.2004 annettu tuomio komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) on pantu täytäntöön ja että komission kanne on täten perusteeton.

45 Mainittu jäsenvaltio myöntää biologisen puhdistuksen verkostosta, että äärimmäisen pieni osa siitä on rakentamatta.

46 Thriasio Pedion alueen asukkaiden liittämisestä jälkikäsittelyverkostoon Helleenien tasavalta toteaa, että kyseessä olevien Elefsínan, Aspropyrgosin, Mandran ja Magoulan taajamien ilmoittamista tiedoista ilmenee, että yksityisten liittymien määrä kasvaa jatkuvasti.

47 Mitä tulee siihen 49,3 prosenttiin Thriasio Pedion alueen avl:sta, jota ei kyseisen jäsenvaltion istunnossa esittämän lausuman mukaan ole vielä liitetty jätevedenpuhdistusverkostoon, yksityiset yhtiöt kuljettavat nuo jätevedet säiliöautoilla läheiseen jätevedenpuhdistamoon. Käsittelypaikalle saapuvien säiliöautojen tiedoista pidetään kyllä rekisteriä, mutta sitä vastoin tietoja jätevesien alkuperästä samoin kuin kiinteistönomistajien yhteystietoja ei säilytetä, paitsi jos kyse on teollisuudesta peräisin olevista nestemäisistä jätteistä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

48 Sen selvittämiseksi, onko Helleenien tasavalta toteuttanut kaikki tarvittavat toimenpiteet noudattaakseen sillä SEUT 260 artiklan 1 kohdan nojalla olevien velvoitteiden mukaisesti 24.6.2004 annettua tuomiota komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385), on tutkittava, onko kyseinen jäsenvaltio noudattanut täysimääräisesti direktiivin 91/271 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja 5 artiklan 2 kohdan säännöksiä erityisesti toteuttamalla tarvittavat toimenpiteet asentaakseen Thriasio Pedion alueen yhdyskuntajätevesien keräysjärjestelmän ja suorittaakseen mainitun direktiivin 4 artiklassa tarkoitettua biologista käsittelyä tehokkaamman käsittelyn mainitun alueen yhdyskuntajätevesille ennen kuin ne johdetaan Eleusisin lahden haavoittumiselle alttiille alueelle.

49 SEUT 260 artiklan 2 kohtaan perustuvassa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä ratkaisevana ajankohtana on tällaisen noudattamatta jättämisen arvioinnin kannalta pidettävä tämän määräyksen nojalla annetussa virallisessa huomautuksessa asetetun määräajan päättymisajankohtaa (tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 36 kohta).

50 Koska komissio on – kuten tämän tuomion 15 kohdassa muistutetaan – nyt käsiteltävässä asiassa lähettänyt Helleenien tasavallalle täydentävän virallisen huomautuksen SEUT 260 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti 7.5.2010, edellisessä kohdassa mainittu ratkaiseva ajankohta on tässä huomautuksessa asetetun määräajan päättymisajankohta eli 7.7.2010.

51 On kiistatonta, että tuona päivänä Thriasio Pedion alueen yhdyskuntajätevesiä ei vielä kerätty eikä niitä käsitelty direktiivin 91/271 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja 5 artiklan 2 kohdan säännösten mukaisesti, ennen kuin ne johdettiin Eleusisin lahden haavoittumiselle alttiille alueelle. Kuten kyseisen jäsenvaltion vastinekirjelmästä ilmenee, jätevedenpuhdistamo rakennettiin mainitun päivämäärän jälkeen, koska sen rakennustyöt valmistuivat vasta 7.4.2011 ja puhdistamo aloitti toimintansa koekäytön jälkeen vasta 27.11.2012.

52 Joka tapauksessa Helleenien tasavalta myöntää yhtäältä, että biologisen puhdistuksen verkosto ei ole vielä täysin valmis, sillä Elefsínan taajamassa Kato Elefsínan alueella ei vielä ole tällaista verkostoa, ja toisaalta, että Thriasio Pedion alueen kaikkia asukkaita ei vielä ole liitetty jälkikäsittelyverkostoon.

53 Helleenien tasavallan argumenteista, jotka perustuvat vaikeuksiin, joita kyseisellä jäsenvaltiolla on ollut noudattaa 24.6.2004 annettua tuomiota komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385), on muistutettava, että unionin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltio ei voi sisäisiin vaikeuksiin vetoamalla perustella sitä, ettei se ole noudattanut unionin oikeudesta johtuvia velvoitteita (ks. vastaavasti tuomio 4.5.2017, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, C-502/15, ei julkaistu, EU:C:2017:334, 48 kohta).

54 Näin ollen on todettava, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut SEUT 260 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut kaikkia tarvittavia toimenpiteitä 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) täytäntöön panemiseksi.

Rahamääräiset seuraamukset

55 Komissio pyytää, että Helleenien tasavalta velvoitetaan maksamaan sekä uhkasakko että kiinteämääräinen hyvitys.

56 Komissio käyttää mainittujen uhkasakon ja kiinteämääräisen hyvityksen määrien perustana 13.12.2005 päivättyä tiedonantoaan, jonka otsikko on ”[SEUT 260] artiklan soveltaminen” (SEC(2005) 1658), sellaisena kuin se on ajantasaistettuna 6.8.2015 annetulla komission tiedonannolla C(2015/C 257/01) 6767, jonka otsikko on ”Komission unionin tuomioistuimelle rikkomusmenettelyn yhteydessä esittämien kiinteämääräisten hyvitysten ja uhkasakkojen laskennassa käytettävien tietojen päivittäminen” (jäljempänä komission 13.12.2005 antama tiedonanto).

Uhkasakko

Asianosaisten lausumat

57 Komission 13.12.2005 antaman tiedonannon 6 kohdan mukaisesti komissio on nojautunut kolmeen pääasialliseen kriteeriin määrittääkseen sen uhkasakon suuruuden, jonka se ehdottaa unionin tuomioistuimen määräävän: rikkomisen vakavuuteen, sen kestoon ja tarpeeseen varmistaa seuraamuksen varoittava vaikutus, jotta voidaan välttää rikkomisen toistuminen.

58 Rikkomisen vakavuudesta komissio korostaa, että käsittelemättömien jätevesien johtaminen pintavesiin aiheuttaa pilaantumista, jolle on ominaista happipitoisuuden epätasapaino, ja ravinteista aiheutuva kuormitus puolestaan on erityisen haitallista pintavesialueille ja niihin liittyville ekosysteemeille. Tällaisten yhdyskuntajätevesien johtamisella voi lisäksi olla merkittäviä vaikutuksia kansanterveyteen.

59 Komission mukaan 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) puutteellisella täytäntöönpanolla loukataan myös asukkaiden mahdollisuutta nauttia pintavesialueista, jotka ovat riittävän puhtaita, jotta niissä voidaan harjoittaa vapaa-ajantoimintaa.

60 Komissio korostaa puutteellisesti käsitellyistä yhdyskuntajätevesistä, että biologinen käsittely yksinään ei riitä estämään täysin vaaraa pilaantumisesta ja veden laadussa ja läheisissä ekosysteemeissä ilmenevistä haitoista, jos vastaanottavan vesistön on todettu olevan direktiivin 91/271 5 artiklassa tarkoitettu haavoittumiselle altis alue. Huolimatta Kreikan viranomaisten ponnisteluista ja toteuttamista toimenpiteistä 72:ta prosenttia yhdyskuntajätevesistä ei kerätä direktiivin 91/271 vaatimusten mukaisesti, ja täten 24.6.2004 annetussa tuomiossa komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) todettu tätä koskeva jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen jatkuu.

61 Komission mukaan Kreikan viranomaisten toimia erityisesti 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) julistamisen jälkeen voitaisiin mahdollisesti pitää lieventävinä asianhaaroina. Itse asiassa jätevedenpuhdistamo on tänä päivänä käytössä, perusviemäriverkosto on rakennettu ja biologisen puhdistuksen verkosto on Kato Elefsínan aluetta lukuun ottamatta valmis.

62 Komissio katsoo kuitenkin, että nämä lieventävät seikat kumoutuvat suurelta osin käsiteltävälle asialle tyypillisillä raskauttavilla asianhaaroilla. Komissio mainitsee erityisesti, että 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) antamisesta on kulunut yli 12 vuotta. Toisin sanoen Helleenien tasavallalla on ollut jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn aloittamisesta laskettuna yli 16 vuotta aikaa noudattaa täysin direktiivin 91/271 säännöksiä. Komissiolla ei myöskään ole viitteellistä aikataulua tai luotettavia tietoja, joiden perusteella voitaisiin määrittää, koska Helleenien tasavalta tulee saamaan päätökseen kaikki toimenpiteet, joiden ansiosta se noudattaa kaikkia 24.6.2004 annetusta tuomiosta komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) aiheutuvia vaatimuksia.

63 Kun otetaan huomioon niiden unionin oikeuden sääntöjen tärkeys, joita on todettu jätetyn noudattamatta 24.6.2004 annetussa tuomiossa komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385), tämän noudattamatta jättämisen vaikutukset yleiseen ja yksityisten etuun, tähän saakka tapahtuneeseen kehitykseen liittyvät lieventävät asianhaarat, raskauttavat asianhaarat, jotka johtuvat epävarmuudesta siitä, koska Helleenien tasavalta noudattaa mainittua tuomiota täysimääräisesti, direktiivin 91/271 rikottujen säännösten selkeys ja Helleenien tasavallan toistuva sääntöjenvastainen toiminta unionin ympäristösäännöstön ja unionin tuomioistuimen tuomioiden noudattamisessa, komissio ehdottaa 13.12.2005 annetussa tiedonannossa olevien ohjeiden mukaisesti laskettua rikkomisen vakavuuteen perustuvaa kerrointa 5.

64 Rikkomisen kestosta komissio muistuttaa, että unionin tuomioistuin antoi tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) 24.6.2004, ja komissio päätti nostaa kanteen SEUT 260 artiklan 2 kohdan nojalla 19.11.2015. Koska kulunut ajanjakso oli pituudeltaan 137 kuukautta, komissio vaatii, että rikkomisen kestoon perustuva kerroin määrätään kolmeksi asteikolta 1–3.

65 Menettelyn kohteena olevan jäsenvaltion maksukykyyn perustuvasta kertoimesta, jota nimitetään n-kertoimeksi, kyseinen toimielin muistuttaa, että 13.12.2005 annetussa komission tiedonannossa Helleenien tasavallalle vahvistetaan kertoimeksi 3,48.

66 Komissio tuo esiin, että kyseisessä tiedonannossa mainitun kaavan mukaan päiväkohtainen uhkasakko on määrältään 670 euron yhdenmukainen kiinteämääräinen perusmaksu kerrottuna rikkomisen vakavuuteen perustuvalla kertoimella, kestoon perustuvalla kertoimella ja n-kertoimella. Näin ollen komissio ehdottaa käsiteltävässä asiassa päiväkohtaista 34 974 euron uhkasakkoa.

67 Komissio katsoo kuitenkin, että uhkasakon määrää on alennettava vaiheittain 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) täytäntöönpanossa saavutetun edistyksen mukaisesti. Sen vuoksi komissio ehdottaa, että mainitun tiedonannon 13.2 kohdan mukaisesti sovelletaan alenevaa päiväkohtaista uhkasakkoa, jonka määrä lasketaan aina kuuden kuukauden ajanjakson päättyessä siten, että kyseiseltä ajanjaksolta maksettavana olevasta kokonaismäärästä vähennetään prosenttiosuus, joka vastaa sitä avl:n osuutta, joka on saatettu vastaamaan 24.6.2004 annettua tuomiota komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) kyseisen ajanjakson päättyessä.

68 Komissio täsmentää tästä kannekirjelmässään, että kyseisellä alueella oleva se osuus väestöstä, jolla ei ollut direktiivin 91/271 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan ja 5 artiklan 2 kohdan säännösten mukaista keräys- ja käsittelyjärjestelmää, vastasi kanteen nostamishetkellä yhteensä avl:a 35 883, ja vastauskirjelmässään, että samainen luku oli 27 500.

69 Komissio toteaa, että päiväkohtaisen uhkasakon lopullisen määrän asettamiseksi on otettava huomioon kaikki avl-yksiköt, jotka tosiasiallisesti on saatettu vastaamaan direktiivin 91/271 säännöksiä, sen jälkeen kun Helleenien tasavalta on ilmoittanut komissiolle tiedot, joilla tämä osoitetaan.

70 Helleenien tasavalta väittää, ettei rikkomisen vakavuus, sen kesto, mainitun jäsenvaltion yhteistyö ja huolellisuus menettelyn kuluessa eikä 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) täytäntöönpanossa saavutettu edistys oikeuta uhkasakon määräämistä. Toissijaisesti Helleenien tasavalta kiistää uhkasakon laskentatavan.

71 Kyseinen jäsenvaltio katsoo, että ehdotettu uhkasakon määrä on suhteeton rikkomisen vakavuuteen nähden, koska rikkomisen ympäristövaikutuksia, jotka ovat aiheutuneet direktiiviin 91/271 perustuvien täsmällisten velvoitteiden noudattamatta jättämisestä, ei ole tarkasti arvioitu.

72 Helleenien tasavalta katsoo, että se on pannut täytäntöön 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) siinä mielessä, että se on rakentanut kyseisen tuomion täytäntöönpanemiseksi tarpeelliset rakennelmat.

73 Rikkomisen vakavuudesta ja kestosta Helleenien tasavalta toteaa, että komission ehdotuksessa soveltaa kerrointa 5 ei oteta huomioon sitä seikkaa, että mainittu tuomio on nimenomaisesti jo pantu täytäntöön. Kyseinen jäsenvaltio väittää tästä, että ihmisten terveydelle aiheutuvaa haittaa ei käsiteltävässä asiassa ole näytetty, koska yhdyskuntajätevesiä talouksista, joita ei ole liitetty biologisen puhdistamisen verkostoon, ei ole johdettu suoraan ja hallitsemattomasti vastaanottaviin vesistöihin, vaan ne on kerätty jätevesisäiliöihin ja sakokaivoihin ja kuljetettu sen jälkeen säiliöautoilla käsiteltäviksi läheisiin toiminnassa oleviin jätevedenpuhdistamoihin. Tämä rikkomisen vakavuuteen perustuva kerroin on lisäksi kohtuuton, kun otetaan huomioon kerroin, jota komissio ehdotti ja jonka unionin tuomioistuin hyväksyi asiassa, jonka johdosta annettiin 22.6.2016 tuomio komissio v. Portugali (C-557/14, EU:C:2016:471).

74 Komissio väittää Helleenien tasavallan mukaan lisäksi perusteettomasti, että 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) väitetysti puutteellinen täytäntöönpano voi vaikuttaa muiden unionin direktiivien täytäntöönpanoon tai että sillä on vaikutuksia asiassa kyseessä olevaan yleiseen tai yksityisten etuun.

75 Helleenien tasavalta kiistää myös komission toteamukset siitä, että kyseinen jäsenvaltio on toistuvasti syyllistynyt rikkomisiin tällä unionin oikeuden täsmällisellä alalla.

76 Nyt käsiteltävässä asiassa Helleenien tasavalta väittää näyttäneensä toteen yhtäältä, että Thriasio Pedion alueen yhdyskuntajätevesiin kohdistetaan biologista käsittelyä tehokkaampi käsittely, jonka ansiosta niistä voidaan poistaa fosfori ja typpi, ja toisaalta, että sitä osaa väestöstä, jota ei ole vielä liitetty verkostoon arkeologisten kaivausten ja talousvaikeuksien johdosta, palvelee Metamorfosin jätevedenpuhdistamo.

77 Koska Helleenien tasavalta katsoo poistaneensa haitan, joka ympäristölle aiheutuu 24.6.2004 annetussa tuomiossa komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) todetusta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä, tai ainakin vähentäneensä sitä huomattavasti, se ehdottaa, että mikäli unionin tuomioistuin päättää asettaa sille uhkasakon, sen määrä lasketaan rikkomisen vakavuuteen perustuvalla kertoimella 1.

78 Kun huomioon otetaan käsiteltävän asian olosuhteet, kyseinen uhkasakko on Helleenien tasavallan mukaan lisäksi kohtuuton rikkomisen kestoon nähden samoin kuin suhteessa mainitun jäsenvaltion alentuneeseen maksukykyyn, joka johtuu sitä kohdanneesta talouskriisistä.

79 Helleenien tasavalta katsoo, että koska biologisen käsittelyn verkostosta on rakentamatta enää 5 prosenttia ja koska se on jo toteuttanut tätä varten tarvittavat toimenpiteet, mahdollisen uhkasakon laskemiseksi rikkomisen kestoon perustuvaksi kertoimeksi on määritettävä 1.

80 Kyseinen jäsenvaltio toteaa maksukyvystään, että sen bruttokansantuote (BKT) on laskenut vuosien 2010 ja 2016 välillä 25,5 prosenttia.

81 Jos unionin tuomioistuin päättää määrätä sille uhkasakon, Helleenien tasavalta pyytää, että se vahvistaa komission ehdotuksen alenevasta uhkasakosta 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) täytäntöönpanoasteen mukaisesti ja että uhkasakon määrä lasketaan kunkin puolivuotiskauden päättyessä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

82 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan uhkasakon määrääminen on lähtökohtaisesti perusteltua ainoastaan siltä osin kuin aikaisemman tuomion täytäntöönpanon laiminlyönnistä johtuva jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen jatkuu siihen asti, kun unionin tuomioistuin tutkii asian tosiseikat (tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

83 Tästä on todettava, että – kuten tämän tuomion 30 ja 39 kohdasta ilmenee – Helleenien tasavalta esitti vastineessaan vedenpuhdistuslaitokselta otettujen edustavien näytteiden tulokset, jotka osoittavat laitoksen asianmukaisen toiminnan ja joista ilmenee ajanjaksolta 27.11.2012–28.7.2016, että kerättyjen yhdyskuntajätevesien käsittelyn tehokkuus oli direktiivin 91/271 mukaista. Komissio vahvisti sekä vastauskirjelmässään että suullisessa käsittelyssä, että tällä hetkellä kerätyt yhdyskuntajätevedet todella käsitellään tämän direktiivin vaatimusten mukaisesti.

84 Yhtäältä on kuitenkin niin, että vaikka perusverkosto on täysin valmis Thriasio Pedion alueella, biologisen käsittelyn verkostoa ei ole vielä rakennettu Elefsínan taajamassa Kato Elefsínan alueella, kuten komissio on esittänyt ja kuten Helleenien tasavalta on itse myös unionin tuomioistuimessa pidetyssä istunnossa myöntänyt. Näin ollen ei voida katsoa, että biologisen käsittelyn verkosto on saatu täysin valmiiksi Thriasio Pedion alueella.

85 Toisaalta Thriasio Pedion koko väestön liittämisestä jälkikäsittelyverkostoon on todettava, että – vaikka oletettaisiin, että Helleenien tasavallan istunnossa esittämä väite, jonka mukaan 50,7 prosenttia tämän alueen avl:sta on jo liitetty tähän verkostoon, pitää paikkansa, minkä komissio puolestaan kiistää – joka tapauksessa 49,3 prosenttia kyseisen alueen avl:sta ei edelleenkään ole liitettynä mainittuun jälkikäsittelyverkostoon.

86 Näissä olosuhteissa unionin tuomioistuin katsoo, ettei Helleenien tasavalta ole osoittanut, että se oli siihen päivään mennessä, jolloin unionin tuomioistuimessa pidettiin istunto, täyttänyt täysimääräisesti 24.6.2004 annetusta tuomiosta komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) aiheutuvat velvoitteet.

87 Täten unionin tuomioistuin katsoo, että Helleenien tasavallan velvoittaminen maksamaan uhkasakko on asianmukainen taloudellinen keino kannustaa sitä toteuttamaan toimet, jotka ovat tarpeen 24.6.2004 annetussa tuomiossa komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) todetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen lopettamiseksi ja kyseisen tuomion täysimääräisen täytäntöönpanon varmistamiseksi.

88 Ei voida kuitenkaan etukäteen sulkea pois sitä, että 24.6.2004 annettu tuomio komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) olisi pantu täysimääräisesti täytäntöön tämän tuomion julistamispäivään mennessä. Uhkasakko on siten määrättävä vain siinä tapauksessa, että jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen jatkuu tuona julistamispäivänä (ks. analogisesti tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 66 kohta).

89 Unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että uhkasakko on asetettava sen perusteella, missä määrin on tarpeen suostutella jäsenvaltiota, joka on laiminlyönyt jäsenyysvelvoitteiden täyttämättä jättämisestä annetun tuomion täytäntöönpanon, muuttamaan toimintaansa ja lopettamaan rikkominen, josta sitä arvostellaan (tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

90 Tätä seikkaa koskevaa harkintavaltaansa käyttäessään unionin tuomioistuimen on vahvistettava uhkasakko siten, että se on yhtäältä asianmukainen olosuhteisiin nähden ja toisaalta oikeassa suhteessa sekä todettuun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämiseen että asianomaisen jäsenvaltion maksukykyyn (tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 68 kohta).

91 Komission uhkasakkoa koskevat ehdotukset eivät voi sitoa unionin tuomioistuinta, ja ne ovat vain hyödyllinen viitelähtökohta. Vastaavasti komission tiedonantoihin sisältyvien suuntaviivojen kaltaiset suuntaviivat eivät sido unionin tuomioistuinta vaan palvelevat avoimuuden, ennustettavuuden ja oikeusvarmuuden toteutumista itse komission toiminnassa, kun kyseinen toimielin tekee ehdotuksia unionin tuomioistuimelle. SEUT 260 artiklan 2 kohtaan perustuvassa menettelyssä, joka liittyy sellaiseen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämiseen, joka jatkuu jäsenvaltion osalta huolimatta siitä, että tämä sama noudattamatta jättäminen on jo todettu SEUT 258 artiklan nojalla annetussa ensimmäisessä tuomiossa, unionin tuomioistuimella on edelleen oltava vapaus vahvistaa asetettu uhkasakko määrältään ja muodoltaan tarkoituksenmukaiseksi kyseisen jäsenvaltion kannustamiseksi lopettamaan unionin tuomioistuimen kyseisen ensimmäisen tuomion mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanon laiminlyönti (tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 69 kohta).

92 Uhkasakon määrän vahvistamiseksi peruskriteerit, jotka on otettava huomioon, jotta varmistetaan uhkasakon pakottava luonne unionin oikeuden yhdenmukaisen ja tosiasiallisen soveltamisen takaamiseksi, ovat lähtökohtaisesti rikkomisen vakavuus, sen kesto ja kyseessä olevan jäsenvaltion maksukyky. Näiden kriteerien soveltamisessa on otettava erityisesti huomioon seuraukset, joita täytäntöönpanon laiminlyönnistä aiheutuu yksityisille ja julkisille intresseille, ja se, miten kiireellisesti kyseisen jäsenvaltion on noudatettava velvoitteitaan (tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 70 kohta).

93 Ensiksi rikkomisen vakavuudesta on huomattava, että direktiivillä 91/271 pyritään suojelemaan ympäristöä. Erityisesti yhdyskuntajätevesien käsittelyjärjestelmien puuttuminen tai riittämättömyys voi aiheuttaa haittaa ympäristölle, ja se on katsottava erityisen vakavaksi (tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 71 kohta).

94 Raskauttavana asianhaarana on lisäksi pidettävä myös sitä seikkaa, että 24.6.2004 annettua tuomiota komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) ei – kuten Helleenien tasavallan lausumista ilmenee – ole vielä pantu täysimääräisesti täytäntöön, mikä merkitsee lähes 20 vuoden viivästystä, koska velvoite varmistaa, että Thriasio Pedion alueen yhdyskuntajätevesien biologinen käsittely oli direktiivin mukaista, olisi pitänyt täyttää viimeistään 31.12.1998 mennessä (ks. tältä osin tuomio 24.6.2004, komissio v. Kreikka, C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385, 51 kohta). Unionin tuomioistuimella ei täten ole muuta vaihtoehtoa kuin todeta, että rikkominen on kestänyt erityisen kauan, ja kun otetaan huomioon edellä mainittu tavoite, kyseisen rikkomisen vakavuus on lisäksi kiistaton (ks. analogisesti tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 74 kohta).

95 Helleenien tasavallan väite, jonka mukaan Thriasio Pedion alueen niiltä asukkailta, joita ei ole liitetty jälkikäsittelyverkostoon, peräisin olevia yhdyskuntajätevesiä ei lasketa luontoon vaan ne kuljetetaan säiliöautoilla läheiseen vedenpuhdistuslaitokseen, minkä komissio lisäksi on kiistänyt, ei voi menestyä, koska Helleenien tasavalta ei ole esittänyt seikkoja, joilla voitaisiin todistaa tällaisen keräysjärjestelmän asianmukainen toimivuus.

96 On kuitenkin todettava, että tilanne Thriasio Pedion alueella on parantunut verrattuna tilanteeseen, joka vallitsi aloitettaessa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely, jonka johdosta annettiin 24.6.2004 tuomio komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385). Mainittuna ajankohtana yhdyskuntajätevesien keräysjärjestelmä nimittäin puuttui täysin, kun taas hetkellä, jolloin unionin tuomioistuin tutkii tosiseikkoja, perusverkosto on täysin valmis, biologisen käsittelyn verkostosta on rakentamatta enää Kato Elefsínan alue ja – kuten Helleenien tasavalta esittää kirjallisissa lausumissaan – Thriasio Pedion alueen avl:sta 45 prosenttia on liitetty jälkikäsittelyverkostoon. Kyseisen jäsenvaltion tältä osin mainitsemaa prosenttilukua 50,7 – kuten tämän tuomion 85 kohdassa esitetään – ei kuitenkaan voida hyväksyä, koska jäsenvaltio ei osoita sen paikkansapitävyyttä.

97 Täten on todettava, että käsiteltävässä asiassa sen vahingon merkittävyys, joka tämän tuomion antamisajankohtana edelleen aiheutuu ihmisten terveydelle ja ympäristölle moititun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen vuoksi, riippuu suurelta osin niiden yksittäisten paikkojen lukumäärästä, joita kyseinen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen koskee. Kyseinen vahinko ei siten ole yhtä merkittävä kuin se, joka aiheutui ihmisten terveydelle ja ympäristölle 24.6.2004 annetussa tuomiossa komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) todetun alkuperäisen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen vuoksi (ks. analogisesti tuomio 2.12.2014, komissio v. Kreikka, C-378/13, EU:C:2014:2405, 56 kohta).

98 Kuten Helleenien tasavalta väittää, lieventävänä asianhaarana on lisäksi pidettävä sitä seikkaa, että Thriasio Pedion alueella on merkittävää arkeologista aineistoa ja että biologisen käsittelyn verkosto on rakennettu lukuun ottamatta – arkeologisten kaivausten ja löydösten johdosta – sen Kato Elefsínan alueella Elefsínan taajamassa sijaitsevaa osaa.

99 Toiseksi rikkomisen kestosta on muistutettava, että sitä tarkasteltaessa on otettava huomioon ajankohta, jolloin unionin tuomioistuin arvioi tosiseikkoja, eikä ajankohtaa, jolloin komissio on saattanut asian sen käsiteltäväksi. Käsiteltävässä tapauksessa rikkomisen pituus – lähes 14 vuotta 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) julistamisesta – on huomattava (ks. analogisesti tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 76 kohta).

100 Vaikka SEUT 260 artiklan 1 kohdassa ei ilmoiteta täsmällisesti määräaikaa, jonka aikana tuomio on pantava täytäntöön, unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden välittömään ja yhtenäiseen soveltamiseen liittyvä intressi edellyttää, että tämä täytäntöönpano aloitetaan välittömästi ja saatetaan loppuun niin pian kuin mahdollista (tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

101 Kolmanneksi kyseisen jäsenvaltion maksukyvyn osalta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että huomioon on otettava jäsenvaltion BKT:n viimeaikainen kehitys sellaisena kuin se on sillä hetkellä, kun unionin tuomioistuin tutkii tosiseikkoja (tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 78 kohta). Tässä yhteydessä on otettava huomioon Helleenien tasavallan väitteet, joiden mukaan sen BKT on vähentynyt 25,5 prosenttia vuodesta 2010 vuoteen 2016, jolloin se jätti vastinekirjelmänsä unionin tuomioistuimeen.

102 Komissio on lisäksi esittänyt unionin tuomioistuimelle uhkasakon määrän alentamista vaiheittain 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) täytäntöönpanossa saavutetun edistyksen mukaan.

103 Tältä osin on todettava, että vaikka uhkasakkoa on unionin tuomioistuimen tuomion täysimääräisen täytäntöönpanon takaamiseksi vaadittava kokonaisuudessaan, kunnes jäsenvaltio on toteuttanut kaikki todetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen lopettamiseksi tarpeelliset toimenpiteet, tietyissä erityistapauksissa voidaan kuitenkin harkita seuraamusta, jossa otetaan huomioon jäsenvaltion velvoitteidensa täytäntöönpanossa mahdollisesti saavuttama edistys (ks. vastaavasti tuomio 2.12.2014, komissio v. Kreikka, C-378/13, EU:C:2014:2405, 60 kohta).

104 Käsiteltävässä asiassa komissio ehdottaa, että uhkasakon määrän laskemisessa otetaan huomioon direktiivin 91/271 vaatimusten vastaisten avl:jen määrän asteittainen aleneminen, minkä ansiosta voitaisiin huomioida Helleenien tasavallan 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) täytäntöönpanossa saavuttama edistys ja suhteellisuusperiaate. On tärkeää, että tällä uhkasakon asteittaisella alenemisella kannustetaan Helleenien tasavaltaa sekä saattamaan asianmukaisesti päätökseen keräysjärjestelmän asentaminen Kato Elefsínan alueella mahdollisimman pian että myös varmistumaan siitä, että direktiivin 91/271 vaatimusten mukainen keräysjärjestelmä asennetaan koko Thriasio Pedion alueelle.

105 Kun otetaan huomioon kaikki käsiteltävän asian olosuhteet, unionin tuomioistuin katsoo perustelluksi määrätä 18 000 euron suuruisen asteittain alenevan päiväkohtaisen uhkasakon.

106 Uhkasakon jaksottamisesta on todettava, että sen alenemisessa käytetty tekijä on määrättävä komission esityksen mukaisesti puolivuosittaiseksi, koska näytön esittäminen direktiivin 91/271 noudattamisesta voi vaatia tietyn aikaa ja jotta otettaisiin huomioon vastaajana olevan jäsenvaltion mahdollisesti saavuttama edistys. Täten kutakin ajanjaksoa koskevaa kokonaismäärää on alennettava prosenttiosuudella, joka vastaa niiden avl:jen yksikkömäärän osuutta, jotka tosiasiallisesti on saatettu 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) mukaisiksi Thriasio Pedion alueella (ks. analogisesti tuomio 15.10.2015, komissio v. Kreikka, C-167/14, ei julkaistu, EU:C:2015:684, 66 kohta).

107 Näin ollen unionin tuomioistuin katsoo harkintavaltansa nojalla asianmukaiseksi määrätä puolivuosittaisen 3 276 000 euron suuruisen uhkasakon.

108 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että Helleenien tasavalta on velvoitettava maksamaan komissiolle uhkasakkoa 3 276 000 euroa kultakin puolivuotiskaudelta, jonka 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) noudattamisen edellyttämien toimenpiteiden täytäntöönpano viivästyy, nyt annettavan tuomion julistamispäivästä lähtien siihen saakka, kunnes 24.6.2004 annettu tuomio komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) on pantu täysimääräisesti täytäntöön, ja sen tosiasiallinen määrä on laskettava kunkin puolivuotiskauden päättyessä vähentämällä kutakin tällaista ajanjaksoa koskevasta kokonaismäärästä prosenttiosuus, joka vastaa niiden avl:jen yksikkömäärän, jotka tosiasiallisesti on saatettu 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) mukaisiksi Thriasio Pedion alueella kyseisen ajanjakson päättyessä, osuutta niiden avl:jen yksikkömäärästä, joita ei ole saatettu 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) mukaisiksi kyseisellä alueella nyt annettavan tuomion julistamispäivänä.

Kiinteämääräinen hyvitys

Asianosaisten lausumat

109 Komissio vaatii unionin tuomioistuinta velvoittamaan Helleenien tasavallan maksamaan 13.12.2005 annetun tiedonannon perusteella lasketun 3 828 euron suuruisen päiväkohtaisen kiinteämääräisen hyvityksen, jonka määrä saadaan kertomalla 220 euron suuruinen yhdenmukainen kiinteämääräinen perusmaksu rikkomisen vakavuuteen perustuvalla kertoimella 5 ja n-kertoimella 3,48, 24.6.2004

annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) julistamispäivästä joko siihen päivään asti, jona nyt käsiteltävässä asiassa annetaan tuomio, tai siihen päivään asti, jona 24.6.2004 annettu tuomio komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) pannaan täytäntöön, jos täytäntöönpano tapahtuu ennen tämän tuomion antamista.

110 Komissio toteaa, että 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) julistamisesta kului 4 165 päivää siihen, kun komissio päätti 19.11.2015 nostaa nyt käsiteltävän SEUT 260 artiklan 2 kohtaan perustuvan kanteen. Näin ollen komissio katsoo, että kiinteämääräisen hyvityksen kokonaismäärä päivänä, jolloin komissio teki edellä mainitun ratkaisun, vastaa edellä olevassa kohdassa mainittua päiväkohtaisen kiinteämääräisen hyvityksen määrää kerrottuna tällä päivien määrällä, eli se on 15 943 620 euroa, joka on suurempi kuin Helleenien tasavallalle vahvistettu kiinteämääräinen vähimmäishyvitys, joka on 1 933 000 euroa.

111 Siltä osin kuin kiinteämääräisen hyvityksen määrä ylittää kiinteämääräisen vähimmäishyvityksen määrän, komissio katsoo, että päiväkohtaisen kiinteämääräisen hyvityksen suuruudeksi on tämän tuomion 110 kohdassa täsmennetyn laskentatavan mukaisesti määrättävä 3 828 euroa.

112 Helleenien tasavalta väittää, että se on pannut täytäntöön 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385), koska sen täytäntöönpanon varmistamiseksi tarkoitetut rakennustyöt on tehty ja vielä toteuttamattomien rakennustöiden osalta on jo toteutettu tätä varten tarpeelliset toimenpiteet. Kyseinen jäsenvaltio katsoo lisäksi toimineensa järjestelmällisesti ja lojaalisti yhteistyössä komission yksiköiden kanssa. Vaaraa rikkomisen uusimisesta ei myöskään ole, koska Helleenien tasavalta on poistanut kaikki ympäristölle aiheutuvat lisähaitat tai ainakin vähentänyt niitä huomattavasti. Näin ollen kyseinen jäsenvaltio väittää, että kiinteämääräisen hyvityksen määrääminen käsiteltävässä asiassa ei ole perusteltua.

113 Jos unionin tuomioistuin kuitenkin päättää määrätä Helleenien tasavallan maksamaan kiinteämääräisen hyvityksen, mainittu jäsenvaltio huomauttaa, että hyvityksen laskemisessa huomioon otettava aloituspäivä ei voi olla 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) julistuspäivä, koska kun otetaan huomioon meneillään olleet rakennustyöt, kyseistä tuomiota ei olisi voitu panna täytäntöön tuohon päivään mennessä vaan tuomion täytäntöönpanemiseksi varatun kohtuullisen ajan kuluttua.

114 Joka tapauksessa Helleenien tasavalta katsoo, että unionin tuomioistuimen on arvioitava, onko sen velvoittaminen maksamaan tällainen summa objektiivisesti aiheellista, kun otetaan huomioon sen erityisen vaikea taloustilanne, vai olisiko se päinvastoin vapautettava tästä maksuvelvollisuudesta kokonaan.

115 Joka tapauksessa Helleenien tasavalta kiistää komission käyttämän laskentatavan. Se väittää, että jos se on velvoitettava maksamaan päiväkohtaista kiinteämääräistä hyvitystä, sen määrän pitäisi olla 765,60 euroa, ja mikäli unionin tuomioistuin päättää määrätä maksettavaksi kertaluontoisen kiinteämääräisen hyvityksen, sen määrän pitäisi olla 1 933 000 euroa.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

116 Aluksi on muistutettava, että unionin tuomioistuin on sille kyseessä olevalla alalla myönnettyä harkintavaltaa käyttäessään toimivaltainen määräämään kumulatiivisesti uhkasakon ja kiinteämääräisen hyvityksen (tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 91 kohta).

117 Kiinteämääräisen hyvityksen maksamiseen velvoittaminen ja hyvityksen mahdollisen määrän vahvistaminen on tehtävä kussakin yksittäistapauksessa kaikkien niiden asian kannalta merkityksellisten seikkojen perusteella, jotka liittyvät sekä todetun jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen piirteisiin että sen jäsenvaltion asenteeseen, jota SEUT 260 artiklan nojalla aloitettu

menettely koskee. Kyseisellä määräyksellä annetaan tältä osin unionin tuomioistuimelle laaja harkintavalta päättää tällaisen seuraamuksen määräämisestä tai määräämättä jättämisestä ja määritellä tarvittaessa sen määrä (tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 92 kohta).

118 Käsiteltävässä asiassa kaikki kyseisen jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamiseen johtaneet oikeudelliset seikat ja tosiseikat ja erityisesti se seikka, että on jo julistettu muita tuomioita, nimittäin 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) lisäksi 7.2.2013 annettu tuomio komissio v. Kreikka (C-517/11, ei julkaistu, EU:C:2013:66) ja 15.10.2015 annettu tuomio komissio v. Kreikka (C-167/14, ei julkaistu, EU:C:2015:684), joissa todetaan, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut yhdyskuntajätevesien käsittelyä koskevia velvoitteitaan, osoittavat, että vastaavien unionin oikeuden rikkomisten tulevan toistumisen tehokas estäminen voi edellyttää varoittavan toimenpiteen toteuttamista, kuten velvoittamista maksamaan kiinteämääräinen hyvitys (ks. analogisesti tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 93 kohta).

119 Näissä olosuhteissa unionin tuomioistuimen on harkintavaltaansa käyttäessään vahvistettava kyseisen kiinteämääräisen hyvityksen määrä siten, että se on yhtäältä asianmukainen olosuhteiden kannalta ja toisaalta oikeassa suhteessa rikkomiseen (tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 94 kohta).

120 Merkityksellisiin tekijöihin kuuluvat tältä osin muun muassa todetun rikkomisen vakavuuden ja sen ajanjakson pituuden, jona rikkominen on jatkunut sen toteavan tuomion julistamispäivästä alkaen, kaltaiset seikat (tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 95 kohta).

121 Käsiteltävässä tapauksessa huomioon otettavat olosuhteet käyvät ilmi erityisesti tämän tuomion 92–101 kohdassa esitetyistä huomioista, jotka liittyvät rikkomisen vakavuuteen ja kestoon sekä kyseessä olevan jäsenvaltion maksukykyyn.

122 Kyseessä olevan rikkomisen vakavuudesta on todettava, että biologisen puhdistuksen järjestelmä puuttuu ainoastaan yhden taajaman eräältä alueelta, eli Kato Elefsínan alueelta Elefsínan taajamassa, ja Thriasio Pedion alueen avl:sta jälkikäsittelyverkostoon on liitetty 45 prosenttia. On kuitenkin huomattava, että keskimääräisesti arvioituna suurimman osan ajasta, joka kului 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) julistamispäivästä nyt annettavan tuomion julistamiseen, kyseisellä alueella ei ollut edes jätevedenpuhdistamoa, koska tämä puhdistamo on ollut toiminnassa vasta 27.11.2012 alkaen. Näin ollen tämä rikkominen on katsottava vakavammaksi kiinteämääräisen hyvityksen laskemisen kuin uhkasakon vahvistamisen kannalta.

123 Mitä tulee rikkomisen kestoon, tämän tuomion 99 ja 100 kohdassa esitettyjen toteamusten lisäksi kiinteämääräisen hyvityksen määrää asetettaessa on otettava huomioon se seikka, että vaikka Helleenien tasavalta on järjestelmällisesti toiminut yhteistyössä komission yksiköiden kanssa, se ei ole noudattanut itselleen asettamia aikatauluja varmistaakseen, että yhdyskuntajätevesien käsittely Thriasio Pedion koko alueella saatetaan sääntöjenmukaiseksi. Unionin tuomioistuimelle esitetyistä asiakirjoista nimittäin ilmenee, ettei komissio ole saanut mainitulta jäsenvaltiolta mitään luotettavaa aikataulua, jonka perusteella voitaisiin arvioida ajankohtaa, josta alkaen komissio voisi todeta todellista edistystä 24.6.2004 annetun tuomion komissio v. Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) täytäntöönpanemiseksi tarpeellisten toimenpiteiden toteutuksessa ja täten direktiivin 91/271 säännösten noudattamisessa.

124 Helleenien tasavallan tältä osin esittämiä perusteluita – eli sitä seikkaa, että viivästys mainitun tuomion täytäntöönpanossa johtuu sisäisistä vaikeuksista – ei voida hyväksyä. Kuten tämän tuomion 53 kohdassa nimittäin muistutetaan, jäsenvaltio ei voi sisäisiin vaikeuksiinsa vetoamalla perustella sitä, ettei se ole noudattanut unionin oikeudesta johtuvia velvoitteita, joten tällaiset argumentit eivät voi menestyä.

125 Kreikan väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen on siis todettava kestäneen huomattavan pitkän ajan.

126 Lopuksi on komission väitteen mukaisesti otettava huomioon tämän tuomion 118 kohdassa mainittujen tuomioiden, joissa on todettu, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut yhdyskuntajätevesien käsittelyä koskevia velvoitteitaan, suuri määrä. Jäsenvaltion säännöstenvastaisen menettelyn toistuvuus on erityisen sopimatonta, kun se tapahtuu sellaisella alalla, jolla vaikutukset ihmisten terveyteen ja ympäristöön ovat erityisen merkittäviä. Tältä osin jäsenvaltion säännöstenvastaisen toiminnan toistuminen tietyllä alalla voi viitata siihen, että vastaavien unionin oikeuden rikkomisten tulevan toistumisen tehokas estäminen voi edellyttää varoittavan toimenpiteen, kuten kiinteämääräisen hyvityksen määräämisen, toteuttamista (tuomio 22.6.2016, komissio v. Portugali, C-557/14, EU:C:2016:471, 99 kohta).

127 Kuten tämän tuomion 121 kohdassa kuitenkin todetaan, huomioon on otettava myös tämän tuomion 92–101 kohdassa mainittujen seikkojen kaltaisia seikkoja, kuten vaikeudet, jotka liittyvät arkeologisiin kaivauksiin ja löydöksiin Thriasio Pedion alueella, ja vaikutukset, joita Helleenien tasavallan talouskriisistä on aiheutunut sen maksukyvylle.

128 Kaiken edellä esitetyn perusteella unionin tuomioistuin katsoo, että tämän tapauksen olosuhteita arvioidaan asianmukaisesti, kun Helleenien tasavallan maksettavaksi määrätään 5 000 000 euron kiinteämääräinen hyvitys.

129 Helleenien tasavalta on näin ollen velvoitettava maksamaan komissiolle 5 000 000 euron suuruinen kiinteämääräinen hyvitys.

Oikeudenkäyntikulut

130 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Helleenien tasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen on todettu, Helleenien tasavalta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Helleenien tasavalta ei ole noudattanut SEUT 260 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut kaikkia 24.6.2004 annetun tuomion komissio vastaan Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä.**

2) **Mikäli tämän tuomion 1 kohdassa todettu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen jatkuu tämän tuomion julistamispäivänä, Helleenien tasavalta on velvoitettava maksamaan Euroopan komissiolle uhkasakkoa 3 276 000 euroa kultakin puolivuotiskaudelta, jonka 24.6.2004 annetun tuomion komissio vastaan Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) noudattamisen edellyttämien toimenpiteiden täytäntöönpano viivästyy, nyt annettavan tuomion julistamispäivästä lähtien siihen saakka, kunnes 24.6.2004 annettu tuomio komissio vastaan Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) on pantu täysimääräisesti täytäntöön, ja sen tosiasiallinen määrä on laskettava kunkin puolivuotiskauden päättyessä vähentämällä kutakin tällaista ajanjaksoa koskevasta kokonaismäärästä prosenttiosuus, joka vastaa niiden asukasvastinelukujen yksikkömäärän, jotka tosiasiallisesti on saatettu 24.6.2004 annetun tuomion komissio vastaan Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) mukaisiksi Thriasio Pedion alueella kyseisen ajanjakson päättyessä, osuutta niiden**

asukasvastinelukujen yksikkömäärästä, joita ei ole saatettu 24.6.2004 annetun tuomion komissio vastaan Kreikka (C-119/02, ei julkaistu, EU:C:2004:385) mukaisiksi kyseisellä alueella nyt annettavan tuomion julistamispäivänä.

3) **Helleenien tasavalta velvoitetaan maksamaan Euroopan komissiolle kiinteämääräinen hyvitys, jonka määrä on 5 miljoonaa euroa.**

4) **Helleenien tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset